

УПОТРЕБА ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживање се спроводи на основу Уредбе о спровођењу појединих статистичких истраживања („Службени гласник РС“, бр. 110/2009), коју је донела Влада Републике Србије у складу са чл. 8. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009), као и Стратегијом развоја званичне статистике Републике Србије у периоду од 2009. до 2012. године („Сл. гласник РС“, бр. 7/2009).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичког истраживања

Циљ истраживања је да се добију подаци о употреби и заступљености информационо-комуникационих технологија у Републици Србији од стране пословних субјеката. Истраживање се заснива на питањима груписаним у следећим модулима:

- Основне информације о ИКТ систему
- Употреба Интернета
- Аутоматска размена података између пословних субјеката
- Размена електронских информација у ланцу управљања набавкама
- Аутоматска размена информација у оквиру пословних субјеката
- Е-трговина
- Безбедност информационих система у пословним субјектима

Извештајне јединице, статистичке јединице

Јединица анкетања је пословни субјект изабран у узорак.

Обухват истраживања

Према методологији Евростата, обухваћена су привредна друштва са 10 и више запослених из следећих делатности: прерађивачка индустрија; грађевинарство; трговина на велико и мало, поправка моторних возила; хотели, кампови и други смештај за краћи боравак; саобраћај, складиштење и везе; послови у вези с некретнинама, изнајмљивање и пословне активности; кинематографске и видео активности, радио и ТВ активности; као и финансијски сектор (банке и осигуравајућа друштва). Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Метод, време и извори за прикупљање података

Истраживање се спроведи на узорку стратификованом по величини и делатности, телефонским путем. Обим узорка износи 1400 привредних субјеката. Референтни период за највећи број питања постављених пословним субјектима јесте јануар текуће године, док се поједина питања односе на претходну годину.

Обавеза заштите индивидуалних података

Резултати истраживања објављују се у агрегираном облику и у потпуности је обезбеђена тајност индивидуалних података пословних субјеката.

Дефиниције

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line): Широкопојасна дигитална трансмисиона технологија која користи постојећу телефонску линију и допушта истовремено слање података и комуникацију гласом. Већи део опсега служи за слање података кориснику, а брзине се крећу до 6 Mbps.

Broadband: Комуникациони систем чији носилац (нпр. оптички кабл) преноси умножене податке у исто време, а сваки појединачни податак модулисан је на посебној фреквенцији.

B2B (Business-to-Business): Трансакције између два предузећа које се спроводе путем мрежа заснованих на IP и путем других компјутерских мрежа.

B2C (Business-to-Customer): Трансакције које се спроводе између посла и приватног потрошача путем IP мрежа и путем других компјутерских мрежа.

CRM (Customer Relationship Management): Представља процес или методологију која се користи како би се више научило о потребама и навикама потрошача и да би се развиле чвршће везе с њима. CRM садржи више технолошких компоненти, али је CRM у организационом смислу скуп процеса који ће помоћи да се сакупе неопходне информације о потрошачима, продаји, маркетиншкој ефикасности, реакцијама потрошача и тржишним трендовима. CRM помаже пословно коришћење технологије и људских ресурса како би се стекао увид у понашање и вредност потрошача.

Downloading преузимање: Електронски трансфер информација са удаљеног рачунара на ваш рачунар. Преузимање датотека са анонимног FTP-а јесте популаран начин прибављања бесплатног софтвера у јавном власништву.

Dial-up connection: Када се за повезивање с мрежом користи телефонска мрежа. То укључује модем и обичну телефонску линију, ISDN картицу и ISDN линију ...

DSL (Digital Subscriber Line): Врста брзе (broadband) Интернет конекције коришћењем стандардних телефонских парица.

Дигитални производи или услуге:

Роба/услуге које могу да се наруче и испоруче директно путем рачунара, тј. путем Интернета, нпр. музика, видео-филмови, игрице, компјутерски софтвер, „online” новине, консултантске услуге итд.

E-mail: Електронски пренос поруке, укључујући текст и атачменте, с једног на други рачунар који су лоцирани унутар или ван организације. То укључује електронски мејл путем Интернета или других рачунарских мрежа.

Екстранет: Безбедно продужење Интранета које омогућава спољашњим корисницима приступ неким деловима Интранета у организацији.

Електронска трговина: E-Commerce (Electronic Commerce) јесте куповина или продаја добара или услуга путем Интернета, нарочито путем сервиса World Wide Web. У пракси се овај термин често користи уместо новијег термина e-business, што значи пословање путем Интернета.

Електронски (дигитални) потпис: Електронски потпис представља технологију чијом се применом у системима електронског пословања омогућава провера аутентичности потписника, заштита интегритета података који се преносе и непорецивост електронског потписивања дате поруке или документа. Дакле, аналогно својеручном потпису у стандардном пословању, електронски потпис се користи у електронском пословању. Штавише, електронски потпис има и додатну особину да штити интегритет електронски потписане поруке, што својеручни потпис не обезбеђује.

ERP (Enterprise Resource Planning): ERP је, најкраће речено, софтверски систем који прати све аспекте пословања једне компаније. Имплементирани ERP систем је у могућности да интегрише пословање различитих делова фирме (као нпр. рачуноводство, продаја, производња итд.) у једну јединствену целину. Тако се добија систем преко којег је могуће, с једне стране, управљати свим људским и материјалним ресурсима, а са друге – планирати, развијати и пратити пословне процесе и процедуре.

Firewall: Комбинација хардвера и софтвера која одржава систем сигурним (безбедним). Уобичајено се користи да спречи неауторизован приступ од споља на интерну локалну мрежу. Firewall спречава директну комуникацију мреже са екстерним компјутерима.

Hardware: Физичка јединица рачунарског система, укључујући и спољне јединице, штампаче, модеме, мишеве итд.

Интернет: Светска мрежа рачунара.

Интранет: Мрежа у оквиру једне организације, заснована на Интернет технологијама и протоколима, али расположива само за одређену групу људи, нпр. запослене.

ИСДН (Integrated Services Digital Network): Брзи дигитални телефонски сервис, чија се брзина креће до 128 Кбпс, што је неколико пута брже од аналогног модема.

Local Area Network (LAN): Локална мрежа која обухвата и повезује групу рачунара, штампача и других јединица у релативно лимитираној локацији (нпр. зграда). Свакој конектованој јединици LAN омогућено је да комуницира с другим мрежама, по потреби.

Network: Група рачунара, или других уређаја, као што су штампачи, скенери и сл., који су повезани на комуникациони линк, што омогућава свим уређајима међусобну интеракцију. Може бити мала, или велика, повезана кабловима, бежична, стално повезана, привремено повезана итд. Највећа мрежа је Интернет, највећа група свих међусобно повезаних светских мрежа.

Сервер: Рачунар, у мрежном окружењу, који садржи дељене ресурсе, а које користе мрежни корисници.

Вирус: Рачунарски програм чије стартовање и учитавање изазива оштећивање или брисање података на рачунару.

Ниво репрезентативности података

Подаци о привредним субјектима добијени путем овог истраживања обрачунавају се на нивоу Републике Србије, централне Србије (без Београда), Београда и Војводине, као и према величини пословног субјекта (мало, средње и велико).

Такође, добијени подаци агрегирају се на нивоу сектора делатности.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

Истраживање о употреби информационо-комуникационих технологија у привредним друштвима у потпуности је усклађено са методологијом Евростата (Regulation [EC] No 1006/2009 of the European Parliament and of the Council).

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У складу са Програмом статистичких истраживања, припрему, организацију и спровођење овог истраживања, као и обраду прикупљених података, врши Републички завод за статистику.

Обавезност давања података

Обавеза подношења упитника темељи се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања

Рокови:

- израда упитника према упутству Евростата, средина фебруара;
- избор узорка; прва недеља марта;
- израда програма за унос (BLAISE апликација); средина марта;
- приупаљање података са терена (телефонска анкета); април/мај;
- обрада података и табелирање; од јуна до августа;
- израда публикације (папирна и електронска форма); средина октобра.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

За спровођење истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у привредним друштвима утврђени су следећи методолошки инструменти:

1. Списак пословних субјеката изабраних у узорак,
2. Упитник (ИКТ-ПРЕД).

Приликом обраде података добијених овим истраживањем, коришћена је и Класификација делатности (КД 2010 и КД1996).

Резултати истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у привредним друштвима објављују се у папирној и електронској форми путем:

- Саопштења и
- Публикације „Употреба информационо-комуникационих технологија у Републици Србији“.

Контакт особа – Владимир Шутић, локал 278